

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ CESTY

IFLA World Library and Information Congress - 80th IFLA General Conference and Assembly

16. - 22. 8. 2014, Lyon, Francie

Ing. Blanka Jankovská

Motto kongresu: *"Libraries, Citizens, Societies: Confluence for Knowledge"*

Díky podpoře AKVŠ a Univerzitní knihovny Univerzity Pardubice jsem se v srpnu mohla zúčastnit 80. kongresu IFLA v Lyonu. Vzhledem k mému působení, profesnímu zaměření i oblasti, za kterou zodpovídám v rámci výkonného výboru (KA3: Podpora informačního vzdělávání a zvyšování informační gramotnosti na vysokých školách), jsem se snažila vybírat si i odpovídající sekce.

Moje první volba padla na sekci *Telling the Library Story: creating metrics for management, advocacy and community building (Statistics and Evaluation with E-Metrics Special Interest Group)*. Bohužel byl avizovaný program natolik lákavý, že byl sál během několika minut zcela zaplněn, poté přeplněn a ještě před jejím začátkem sekci uzavřeli pro další zájemce. Zaměřila jsem tedy na představení tzv. [Lyonské deklarace](#), jejímž signatářem se AKVŠ ČR krátce před kongresem stala. Deklaraci uvedla prezidentka IFLA paní Sinikka Sipilä a primátor Lyonu pan Gérard Collomb.

První odbornou sekci, kterou jsem navštívila, se stala série přednášek o hromadných otevřených online kurzech - *MOOCs: Opportunities and Challenges for Libraries (Continuing Professional Development and Workplace Learning)*. Všichni přednášející představili zajímavé projekty týkající se MOOCs, jejichž realizace vyžaduje především dostatek finančních prostředků a lidských zdrojů. Ne náhodou tak byla převážná většina přednášejících z velkých amerických knihoven (resp. jedné kanadské). Jediným evropským zástupcem bylo Dánsko.

Další okruh prezentací, které jsem vyslechla, se jmenoval *Google is not enough: Reference and Information Services for the transfer of knowledge - reframing the discussion (Reference and Information Services)*. Nejinspirativnější byla prezentace Johanny Kiviluoto z The Joint Higher Education Library of Lahti pod názvem *Confluencing for Academic Knowledge - Supporting Study Paths*, která mj. představila koncept speciálně vybavených autobusů Linkku. Autobusy převážejí studenty, ale kromě toho jsou v nich malá vzdělávací centra a knihovníci během cesty studenty vzdělávají a zvyšují tím jejich informační gramotnost.

Jako reprezentant AKVŠ jsem se zúčastnila i *IFLA Associations Meetingu*. Proběhla na něm diskuze o zprávě [IFLA Trend Report](#). Několik předsedů asociací poté představilo, čím se jejich asociace aktuálně zabývá a co řešili, či budou řešit na svých výročních konferencích. Dále se hovořilo o celosvětové reformě autorského práva a o [IFLA E-Lending Background Paper](#). Jednotliví zástupci asociací pak zmínili, s jakými neknihovnickými organizacemi pracují a prezidentka IFLA je vyzvala, aby podporovali, obhajovali a propagovali Lyonskou deklaraci právě mezi neknihovníky.

Mezi pro mě neočekávanější patřila sekce *Hot topics in academic and research libraries*. Bohužel jsem byla zklamaná jak z obsahu, tak z organizace. Žádná prezentace nebyla zvláště poutavá a byly pouze desetiminutové. Hovořilo se o změně managementu knihoven, o spolupráci mezi knihovnami, že jsou knihovny „centers of excellence“ a je nutné, aby v nich probíhal neustálý inovační proces. Zmíněna byla i témata jako licencování elektronických informačních zdrojů, otevřený přístup k monografiím a v souvislosti s tím byla nastolena otázka, zda by měly knihovny působit jako sponzoři a vydavatelé OA publikací. Na závěr představila zástupkyně New Media Consortium klíčové trendy vyplývající z tzv. [*The NMC Horizon Report: 2014 Library Edition*](#).

Závěr dne pak patřil první části Valného shromáždění IFLA. Potřebného kvóra bylo dosaženo a byly jednomyslně schváleny všechny dokumenty, včetně výroční finanční zprávy. Schůze byla poté přerušena a v jejím pokračování dalšího dne byly uděleny ceny IFLA. Delegáti byli pozváni do Kapského města (JAR), kde se příští rok uskuteční 81. kongres IFLA. Představeno bylo i místo konání 82. kongresu v r. 2016 - Columbus (Ohio, USA).

Nakonec pro mě byla jednou z nejprínosnějších sekce *Copyright meets Other Legal Matters: The thrust of technology into Contract Law and Competition Law*. Zvláště přednáška Leslie Weir z University of Ottawa nazvaná *Laws, licenses and library collections in the 21st century: perspectives from an academic library leader*. Leslie představila inspirativní modely financování a licencování informačních zdrojů. První je Canadian National Site License. V této skupině je od r. 2001 zapojeno 64 univerzit a byl pro ni vyvinut tzv. "made in Canada Model License", díky němuž je licencováno přes tisíc e-časopisů od sedmi vydavatelů. Kromě toho v Kanadě vyjednávají i další skupiny knihoven. Např. celostátní síť Canadian Research Knowledge Network (75 univerzit), která se řídí CRKN Model License. Součástí této licence jsou mj. body upravující Text and Data Mining, Perpetual Access, Open Access Reporting, E-Books, Content Neutrality (týká se discovery systémů), Authors' Rights (právo archivovat či uchovávat obsah v repozitářích), Accessibility (pro znevýhodněné uživatele) ad. Tomas Lipinski z Kent State University (USA) na licencování a vyjednávání navázal svou přednáškou *The Incursion of Contract Law (Licensing) in the Library: Concerns, Challenges, Opportunities and Risks*. Za vše mluví jeho závěr: *“librarians must be equally well versed in contract law as they should be in copyright law ... that require libraries to develop expertise in license (contract) negotiations“*.

Poslední sekci, kterou jsem navštívila, byla sekce *New technologies, information, users and libraries: Looking into the future*. Opravdový pohled do budoucnosti nabídli kolegové z Národní knihovny v Singapuru. Knihy půjčují jen přes mobilní telefon. Nevydávají žádné čtenářské průkazy, žádná potvrzení. Vše funguje přes wi-fi prostřednictvím aplikace ve smartphonech uživatelů. Jejich fond je sice vybaven RFID technologií, ale současné RFID čipy nejsou kompatibilní s iOS (operační systém počítačů, tabletů a telefonů společnosti Apple), proto se vrátili k čárovým kódům a čtenáři si půjčují pomocí načtení čárového kódu fotoaparátem chytrého telefonu. Jako další výzvu před sebou mají online platby a mobilní online čtenářský průkaz. Všechny jejich kroky jsou vedeny snahou vytvářet co nejjednodušší mobilní aplikace, což se stalo i závěrečným doporučením pro posluchače.

Pozn.: Cesta byla podpořena z prostředků AKVŠ a Univerzitní knihovny Pardubice.